

Belgisch Instituut voor
postdiensten en telecommunicatie

**Nota aan Mevrouw Petra De Sutter
Vice-eersteminister en minister van Ambtenarenzaken,
Overheidsbedrijven, Telecommunicatie en Post
met betrekking tot dossier sociale tarieven in het kader van
de universele dienstverlening (mobiel luik)**

**Gepubliceerd op 19 juli 2022
op verzoek van minister Petra De Sutter**

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding.....	4
2. Doelstelling van sociale universeledienst tarieven.....	4
3. Historiek van de sociale universeledienst tarieven	5
4. Juridische basis.....	6
5. Mogelijke uitbreiding naar mobiele abonnementen.....	7
5.1 Analyse van beschikbare aanbiedingen	7
5.1.1 Definitie van de mobiele profielen.....	7
5.1.2 De lagere mobiele profielen	8
5.1.3 Gemiddeld mobiel profiel.....	10
5.1.4 De standaard prijzen	11
5.1.5 Dynamiek van de markt & gedrag van de consument.....	12
5.1.6 Evolutie mobiele prijsindex	13
5.1.7 Prijsvergelijking met de buurlanden	13
5.2 Mogelijke problemen met de uitbreiding.....	14
5.2.1 Inleiding.....	14
5.2.2 Impact op de beschikbaarheid van de andere diensten	15
5.2.3 Controle.....	16
5.2.4 Alternatieven.....	16
5.3 Europese benchmark.....	16
5.4 Conclusie van de mogelijke uitbreiding naar mobiele diensten	18
Bijlage 1: lijst van de mobiele plannen die op de Belgische particuliere markt te koop zijn in stijgende volgorde van kostprijs.....	19
Bijlage 2: Statistieken digitale inclusie	22
1. Vast internet	22
2. Mobiel internet	23

Figuren en tabellen

Tabel 1: evolutie gemiddelde profielen (Bron: BIPT).....	8
Tabel 2: overzicht postpaid mobiele aanbiedingen (0,5 GB, 60 min en 1000 sms'en), (Bron: BIPT).....	8
Tabel 3: overzicht prepaid mobiele aanbiedingen (1 GB, 100 min en 150 sms'en), (Bron: BIPT).....	9
Tabel 4: overzicht postpaid mobiele aanbiedingen (3,5 GB en 120 min), (Bron: BIPT).....	10
Tabel 5: overzicht prepaid mobiele aanbiedingen (3,5 GB en 120 min), (Bron: BIPT).....	11
Tabel 6: overzicht mobiele postpaid abonnementen volgens data volume, (Bron: BIPT).....	12
Tabel 7: overzicht prepaid mobiele aanbiedingen aan 15€, (Bron: BIPT).....	12
Figuur 1: evolutie CPI en mobiele telefoondiensten index sinds 2014, (Bron: Statbel).....	13
Figuur 2: vergelijking met de buurlanden vande goedkoopste mobiele aanbiedingen, (Bron: BIPT).....	14
Tabel 8: vergelijking met de buurlanden van de goedkoopste mobiele aanbiedingen, (Bron: BIPT).....	14
Tabel 9: overzicht van landen die sociale tarieven aanbieden, (Bron: Cullen International).....	17
Figuur 3: huishoudens met internetverbinding, (Bron: Fod Economie, Eurostat).....	22
Figuur 4: evolutie van de percentages internetverbinding thuis volgens inkomensniveau (Bron: Koning Boudewijnstichting).....	22
Figuur 5: percentages internetverbinding thuis volgens type huishouden in % van huishoudens, (Bron: Eurostat, berekeningen CIRTES).....	23
Tabel 10: percentage van personen die alleen maar over een smartphone beschikken voor hun internetverbinding in 2018 (% van huishoudens), (Bron: Statbel, berekeningen CIRTES).....	23

1. Inleiding

Het idee om de sociale tarieven in de telecommunicatiesector te actualiseren is niet nieuw. Ook in de vorige regeerperiodes werden er pogingen ondernomen. In het parlement werden er nu en dan voorstellen besproken.

Deze nota behandelt de mogelijke uitbreiding van de sociale tarieven naar mobiele diensten. Hierbij dient een analyse te gebeuren over de keuze, de beschikbaarheid en de betaalbaarheid van de mobiele abonnementen op de markt. In het licht hiervan bekijken we ook hoe andere Europese landen omgaan met sociale tarieven in termen van scope en tarieven.

Indien er niet voldoende keuze is op vlak van beschikbaarheid en betaalbaarheid, kan men volgens het Europees wetboek voor elektronische communicatie¹ (hierna "het Wetboek") de scope van de sociale tarieven uitbreiden naar de mobiele abonnementen.

2. Doelstelling van sociale universeledienst tarieven

De universele dienst beoogt twee doelstellingen: de beschikbaarheid en de betaalbaarheid van de dienstverlening garanderen. De beschikbaarheid en dus de toegang op een vaste locatie tot communicatiediensten is essentieel en zorgt ervoor dat iedereen kan deelnemen aan het maatschappelijk leven waar hij/zij zich ook mag bevinden op het grondgebied. Dit betreft dan ook de vaste geografische component van de universele dienst. Om deze doelstelling in te vullen, dienen alle inwoners toegang te hebben tot communicatiediensten met een minimum kwaliteitsniveau. Dit slaat zowel op de toegang tot internet alsook op toegang tot de vaste telefonie op een vaste locatie. De toegang tot een gepast internet is vandaag een breedbandinternetdienst met een download snelheid van 1 Mbps. Gezien de evolutie van het internet dient ook deze snelheid mee te evolueren. Vandaar dat de bestaande snelheid aan herziening toe is en ongetwijfeld zal worden opgetrokken.

Toch dient ook steeds in herinnering te worden gebracht dat de universele dienst tot doel heeft om de consument een reeks minimumdiensten aan te bieden teneinde te zorgen voor sociale inclusie. Het is met andere woorden een vangnet waarmee gewaarborgd wordt dat ten minste een reeks minimumdiensten beschikbaar zijn². De aanbiedingen dienen zich te beperken tot basiskennmerken om te voorkomen dat de marktwerking wordt verstoord³. Tenslotte mag de invoering hiervan niet leiden tot overmatige administratieve of financiële lasten voor de operatoren⁴. In het licht van die "minimale" aard zijn de diensten verstrekt in het kader van de universele dienst niet bedoeld om gebruiken te ondersteunen zoals de onlinevideospellen of het "bingewatching" via streamingplatformen.

Buiten de doelstelling van de universele dienst (beschikbaarheid en betaalbaarheid) dienen mogelijke andere opdrachten te worden gekaderd als opdrachten die bedoeld zijn om een algemeen belang te dienen. Dergelijke initiatieven dienen dan ofwel vrijwillig te gebeuren of dienen los van het instrument van de universele dienst (en het fonds voor universele dienstverlening, art. 74/1 WEC) te gebeuren maar op basis van art. 106,§4 (een dienst van algemeen belang).

---

¹ Richtlijn 2018/1972/EU van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 tot vaststelling van het Europees wetboek voor elektronische communicatie.

² Considerans 212 van het Europees Wetboek

³ Considerans 220 van het Europees Wetboek

⁴ Considerans 221 van het Europees Wetboek

Dus één van de elementen van de universele dienst bestaat in de verstrekking van een gepaste breedbandinternettoegang. Het Wetboek preciseert dat deze toegang moet zorgen voor de deelname aan het sociale en economische leven, door het gebruik van de in zijn bijlage V opgelijste diensten mogelijk te maken. De diensten opgesomd in deze bijlage illustreren het soort van gebruik dat mogelijk moet zijn dankzij de universele dienst, op zijn minst wat betreft de internettoegang.

Het is dan ook interessant om deze lijst van diensten hier integraal te herhalen:

- e-mail
- zoekmachines waarmee allerlei soorten informatie kunnen worden opgezocht en gevonden
- online-basisinstrumenten voor opleiding en onderwijs
- online-kranten of -nieuws
- online goederen en diensten kopen of bestellen
- opzoeken van vacatures en instrumenten daarvoor
- professionele netwerken
- internetbankieren
- gebruik van e-overheidsdiensten
- sociale media en chatten
- gesprekken en videogesprekken (standaardkwaliteit)

Daarnaast is er de doelstelling inzake betaalbaarheid. Indien de aanbiedingen op de markt voor bepaalde groepen niet betaalbaar zijn, kan men overwegen om sociale universeledienst tarieven in te voeren. In Europa heeft België, samen met 5 andere Europese, vandaag een gereguleerd systeem op vlak van sociale universeledienst tarieven. Deze tarieven worden toegekend om bepaalde categorieën van kwetsbare personen toegang te bieden tot een geheel van basisdiensten, die moeten volstaan om toegang te hebben tot het sociale leven.

3. Historiek van de sociale universeledienst tarieven

De sociale universeledienst tarieven in de telecomsector bestaan sinds 1989 en zijn verscheidene keren gewijzigd mettertijd (wijzigingen in de toegekende kortingen, toevoeging van nieuwe categorieën van begunstigden, enz.). Het stelsel dat momenteel van toepassing is op de sociale tarieven werd ingevoerd krachtens de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie (hierna "WEC") die in 2012 het stelsel van de sociale tarieven heeft uitgebreid naar vaste internetdiensten (voordien werd enkel vaste telefonie beoogd).

Op dit moment is de verplichting om een sociaal universeledienst tarief te verstrekken enkel toepasselijk op diensten voor vaste telefonie en vast internet.

Er is dus geen wettelijke verplichting om voor mobiele diensten sociale universeledienst tarieven te verlenen. Sommige operatoren verlenen niettemin een sociaal tarief op vrijwillige basis voor mobiele diensten. Het gaat om de volgende operatoren: BASE, Proximus, Telenet en VOO. Deze vrijwillige dienstverlening behoort niet tot de scope van de universeledienst, maar moet beschouwd worden als een commercieel aanbod waarbij kortingen worden toegekend ten gunste van een bepaald cliënteel met specifieke noden.

Over deze problematiek heeft het Grondwettelijk Hof een arrest geveld op 3 februari 2016⁵. Dit arrest heeft de bepaling nietig verklaard waardoor de operatoren werden verplicht bij te dragen in het compensatiefonds voor het sociale element van de universele dienst, niet alleen voor de vaste diensten maar ook voor de mobiele diensten. Het is in het kader van deze zaak dat het Grondwettelijk Hof aan het Hof van Justitie van de Europese Unie een prejudiciële vraag heeft gesteld om te bepalen of de mobiele diensten zoals in 2005 ingevoerd in de wet deel kunnen uitmaken van het sociale element van de universele dienst.

Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft in een arrest van 11 juni 2015⁶ laten weten dat de mobiele diensten, volgens het toen geldende Europese wettelijk kader, geen deel kunnen uitmaken van het sociaal element van de universele dienst en dus niet mogen worden gecompenseerd via het fonds dat is opgericht om de operatoren die het sociale element verstrekken, te vergoeden. Dat arrest is gebaseerd op de tekst van de "Universeledienstrichtlijn"⁷, die het kader vormde voor de universele dienst alvorens het nieuw Europees Wetboek in 2018 van kracht werd.

Zoals we hierna zullen zien, maakt het nieuw kader dat werd ingesteld door het Wetboek het mogelijk om sociale universeledienst tarieven toe te passen op de mobiele diensten maar enkel wanneer dat nodig blijkt om te garanderen dat de consumenten ten volle kunnen deelnemen aan het maatschappelijke en economische leven.

4. Juridische basis

De reglementering inzake de universele dienst vindt haar oorsprong in het Wetboek.

Artikel 84, paragraaf 1, van het Wetboek legt het principe van betaalbaarheid vast, door voor te schrijven dat de lidstaten er moeten op toezien dat de consument, tegen een betaalbaar tarief, toegang heeft tot een gepaste breedbandinternettoegang alsook tot vaste telefonie.

Dat principe is gedetailleerd in artikel 85, dat in zijn paragraaf 2 aangeeft dat de lidstaten maatregelen kunnen treffen bestemd om de betaalbaarheid van de gepaste internettoegangsdiens en de spraakcommunicatiediensten te garanderen, ten minste wat betreft de vaste diensten, wanneer de burger met een laag inkomen of bijzondere sociale noden geen toegang heeft tot die diensten.

Paragraaf 2 van artikel 84 bepaalt op zich dat de lidstaten ook kunnen zorgen voor de betaalbaarheid van de mobiele diensten, wanneer deze maatregel nodig is om te zorgen voor de volledige deelname van de burger aan het sociale en economische leven.

Het is dan ook toegestaan om de mobiele diensten op te nemen in een stelsel van sociale universeledienst tarieven maar enkel wanneer wordt aangetoond dat dat nodig is.

---

⁵ Grondwettelijk Hof, arrest van 3 februari 2016, nr. 15/2016.

⁶ Hof van Justitie van de Europese Unie, arrest van 11 juni 2015, nr. C-1/14.

⁷ Richtlijn 2002/22/EG van 7 maart 2002 inzake de universele dienst en gebruikersrechten met betrekking tot elektronische-communicatienetwerken en -diensten.

Ten slotte dient te worden opgemerkt dat paragraaf 5 van artikel 85 aangeeft dat de lidstaten verplicht zijn om marktverstoringen zoveel mogelijk te beperken wanneer ze maatregelen treffen in verband met de betaalbaarheid van de universele dienst.

5. Mogelijke uitbreiding naar mobiele abonnementen

5.1 Analyse van beschikbare aanbiedingen

5.1.1 Definitie van de mobiele profielen

In het licht van het concept van universele dienstverlening als minimumdienst, behandelen we eerst de lagere profielen qua gebruik. Ruim 15% van alle mobiele abonnementen zijn niet data abonnementen⁸. Dit zijn dus typisch gebruikers met 2G toestellen. In België hebben in de categorie tussen 65 en 75 jaar 79% een smartphone, terwijl dit in Nederland 93% is en in Oostenrijk zelfs 100% is⁹. De gebruikers van die 2G toestellen zijn vaak oudere mensen, die ook relatief oververtegenwoordigd zijn bij de gebruikers van sociale tarieven. Hiervoor zijn de lagere profielen (zonder veel data) qua gebruik veelal voldoende. Vervolgens bekijken we de gemiddelde profielen.

Er wordt rekening gehouden met de volgende werkhypothesen:

- Enkel de plannen die zijn opgenomen in de databank van de tariefvergelijker bij de momentopname werden in beschouwing genomen.
- De gemiddelde maandelijkse kosten (hierna "AMC" voor "average monthly cost") voor het profiel in kwestie omvatten bovendien het bedrag van de eigenlijke (prepaid)kaart of van het abonnementsgeld (bij postpaid), de kosten van (een) eventuele optie(s), alsook het verbruik buiten het forfait om aan dat profiel te beantwoorden.
- De bedragen vermeld in de kolommen data, minuten & sms'en hieronder, zijn de uiteindelijke effectieve bedragen. In bepaalde gevallen kan het immers noodzakelijk zijn om een supplement data, minuten en/of sms'en te kopen om te beantwoorden aan die profielen. Dat vertaalt zich ofwel in de activering van een of meer opties (bijvoorbeeld 4 GB extra voor € 10), ofwel in de aankoop van data, minuten of sms'en tegen de kostprijs (bijvoorbeeld: 1 GB voor € 10,24 /GB), of een mix van de twee. Deze informatie is opgenomen in de kolom "details" hierna en wordt verder gedetailleerd in de voetnoten.
- Het BIPT gaat van de veronderstelling uit dat de consument een rationeel koopgedrag heeft en heeft dus geopteerd voor de volgende regel: enkel de plannen waarvan de gemiddelde maandelijkse kosten lager zijn 2,5 keer het gemiddelde van de 3 goedkoopste plannen worden in aanmerking genomen; de plannen die daarboven zitten, worden niet als geschikt beschouwd voor het gebruikspatroon in kwestie.
- Tot slot worden de gemiddelden berekend over een periode van 3 jaar.

---

⁸ BIPT, status van de elektronische communicatie- en televisiemarkt, 30 juni 2020

⁹ Deloitte, Digital Consumer Trends, 2020

Aan de hand van de statistieken die het BIPT elk jaar vergaart bij de sector, bedraagt het gemiddelde maandelijkse dataverbruik voor het jaar 2020 3,1 GB voor alle mobiele kaarten en 3,4 GB voor de smartphone gebruikers¹⁰. We ronden het profiel af naar 3,5 GB in combinatie met 120 minuten.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gemiddeld verbruik van data per actieve simkaart	0,1 GB,	0,3 GB	0,5 GB	0,9 GB	1,1 GB	2GB	3GB	3,5 GB
Gemiddeld maandelijks volume spraak	110 min	109 min	111 min	115 min	130 min	138 min	143 min	120 min
Gemiddeld aantal verzonden sms'en per actieve simkaart				191	194	173	152	

Tabel 1: evolutie gemiddelde profielen particuliere mobiele abonnementen, (Bron: BIPT)

5.1.2 De lagere mobiele profielen

De informatie is ingevoerd in de prijsvergelijker www.bestetarief.be op 3 mei 2021 en dat heeft de volgende resultaten opgeleverd.

Mobiel postpaid - 0,5GB, 60 min. & 1000 Sms'en							
Operator	Plan	AMC	Abonnement Kost	DATA (GB)	Min	Sms	Details
Neibo	Neibo Mix Budget	€8,00	€8,00	1	250	∞	
Scarlet	Mobile Red	€ 8,00	€8,00	0,5	300	∞	
Mobile Vikings	Abonnement € 10 (1GB +150min)	€ 10,00	€10,00	1	1950	∞	
Orange	Go Light	€ 10,00	€10,00	1,5	150	∞	
Youfone	Min/sms illimités +1GB	€10,00	€10,00	0,98	∞	∞	
Edpnet	Edpnet mobile ombepert min & SMS + 1GB data	€ 12,00	€12,00	1	∞	∞	
BASE	15 Based on you +ombepert bellen	€ 15,00	€15,00	3	∞	∞	
Proximus	Proximus Mobile 10	€ 15,00	€10,00	0,75	90	∞	€ 15 = € 10 (abo) + € 5

¹⁰ BIPT, status van de elektronische communicatie- en televisiemarkt, nog te publiceren

							optie data 0,5 GB ¹¹
One Bill Global	OBG Connected	€ 16,00	€6,00	1	∞	∞	€ 16 = € 6 (abo) + € 5 (optie onbeperkt sms'en) + € 5 (optie onbeperkte min.) ¹²
United Telecom	U Start	€ 18,53	€9,99	0,5	100	1100	€ 9,99 (abo) + € 7 (pack 1000 sms'en) + € 1,54 kostprijs van de bijkomende gegevens ¹³
Telenet	Telenet Mobile	€ 20,00	€20,00	3	∞	∞	

Tabel 2: overzicht postpaid mobiele aanbiedingen (0,5 GB, 60 min en 1000 sms'en), (Bron: BIPT)

De goedkoopste postpaidplannen van 11 operatoren waarmee aan dit mobiel-gebruikspatroon kan worden beantwoord, hebben een AMC die varieert van minimaal € 8 tot maximaal €20. De gemiddelde AMC bedragen €12,96.

Mobiel prepaid - 1 GB, 100 min. & 150 Sms'en						
Operator	Plan	AMC	Gemidd tijd tot herladen (dagen)	DATA (GB)	Min	Sms
Lycamobile	Belgium Plan S	€ 10,00	30	1	400	500
Vectone Mobile	Forfait Belgique 5€	€10,00	15	0,5	100	100
Jim Mobile	Herlaadkaart (herlaadbeurt van € 10)	€ 13,60	22	1	100	150
Mobile Vikings	€ 15 meer bellen	€ 14,68	31	2	100	1000
Carrefour Mobile	Bonus Mobile 6	€ 18,00	10	1	100	150
Proximus	Pay&Go+ € 15 (online herladen)	€ 21,43	21	3	100	∞
BASE	MyPrepaid 10€	€ 22,07	14	1	100	250
BASE (Turk)	Star 20	€ 25,20	24	1	135	150
Orange	Tempo Giga - Herlaadkaart 15	€ 30,00	15	4	100	4000

¹¹ Het basisplan "Proximus Mobile 10" van € 10 heeft niet voldoende data-inhoud om te beantwoorden aan dit patroon. Daarom werd de dataoptie van € 5 geactiveerd. Dat brengt de AMC op € 15.

¹² Met het basisplan "OBG Connected" van € 6 kan niet worden voldaan aan de vraag in termen van minuten en sms'en. Daarom werden 2 onbeperkte opties van € 5 elk geactiveerd om het aantal minuten en sms'en te verhogen. Dat brengt de AMC op € 16.

¹³ Het plan "U Start" van United Telecom van € 9,99 vereist de activering van een optie met betrekking tot de sms'en van € 7 alsook de aankoop van data buiten het forfait voor € 1,54 om te beantwoorden aan dit patroon met een AMC van € 18,53.

Tabel 3: overzicht prepaid mobiele aanbiedingen (1 GB, 100 min en 150 sms'en), (Bron: BIPT)

De goedkoopste postpaidplannen van 9 operatoren waarmee aan dit mobiel-gebruikspatroon kan worden beantwoord, hebben een AMC die varieert van minimaal € 10 tot maximaal € 30. De gemiddelde AMC bedragen € 18,35.

5.1.3 Gemiddeld mobiel profiel

Op basis van de statistieken die het BIPT¹⁴ verzamelt, werden de huidige profielen bijgestuurd om zo rekening te kunnen houden met de meest recente cijfers op vlak van het gemiddelde verbruik, waargenomen in het particuliere mobiel segment, met name in termen van data.

Het gemiddelde mobiel gebruiksprofiel voor 2020 werd vastgelgd op **3,5 GB & 120 belminuten**.

Mobiel postpaid – 3,5 GB & 120 belminuten							
Operator	Plan	AMC	Kost	Data (GB)	Min	Sms	Details
Youfone	200min/sms + 5GB	€10,00	10,00	4,88	120	80	
Edpnet Mobile	Edpnet Mobile 350 min./sms'en + 5 GB mobiele data	€ 11,00	€11,00	5	350		
Mobile Vikings	Abonnement € 15 (5 GB+onbeperkte minuten)	€ 15,00	€15,00	5	∞	∞	
Edpnet	Edpnet Mobile onbeperkt min & sms + 5GB	€ 15,00	€15,00	5	∞	∞	
Neibo	Neibo Mix Comfort	€ 16,00	€16,00	6	∞	∞	
One Bill Global	OBG Connected +	€ 17,50	€12,50	5	∞	0	17.50€= 12.5€ (abo)+€ 5 optie onbeperkte minuten ¹⁵
BASE	15 Based on you + onbeperkt bellen & sms	€ 17,51	€15,00	3.5	∞	∞	17.51€= 15€(abo)+ € 2,51kostprijs van de bijkomende gegevens ¹⁶
Scarlet	Mobile Hot	€ 18,00	€18,00	6	∞	∞	
Orange	Go Plus	€ 20,00	€20,00	8	∞	∞	
VOO	Hero 10 GB	€ 22,00	€22,00	10	500	500	

¹⁴ <https://www.bipt.be/operators/publication/situatie-van-de-elektronische-communicatiesector-2019-data>

¹⁵ Het basisplan "OBG Connected" van € 12,50 kan niet voldoen aan de vraag in termen van minuten en sms'en. Daarom werd de optie van onbeperkt sms'en voor € 5 geactiveerd teneinde het aantal minuten te verhogen. Dat brengt de AMC op € 17,50

¹⁶ Het plan "15 Based on you + unlimited calling" van € 15 vereist de aankoop van data buiten het forfait voor € 2,51 om te kunnen voldoen aan dit patroon met AMC van € 17,51

Proximus	Epic Beats	€ 24,99	€24,99	4	120	∞	
Telenet	Telenet Mobile	€ 25,00	€20,00	8		∞	∞ 25,00€= 20,00€ (abo)+€ 5 voor 1GB ¹⁷

Tabel 4: overzicht postpaid mobiele aanbiedingen (3,5 GB en 120 min), (Bron: BIPT)

In Q2 2021 zijn er 12 mobiele operatoren voor postpaid waarvan de plannen beantwoorden aan dit gebruikspatroon met een AMC die varieert tussen minimaal € 10,00 en maximaal € 25,00. De gemiddelde AMC bedragen € 17,91

Mobiel prepaid – 3,5 GB & 120 bel minuten						
Operator	Plan	AMC	Gemidd tijd tot herladen (dagen)	DATA (GB)	Min	Sms
Carrefour Mobile	Bonus Mobile 12	€ 14,00	26	3,5	180	50
Lycamobile	Belgium Plan Star	€ 15,00	30	4	750	750
Vectone	Belgium Plan € 10	€ 17,50	17	2	400	500
Mobile Vikings	€ 25 meer bellen	€ 24,22	29	4	120	∞
Proximus	Pay&Go+ € 25 (online herladen)	€ 24,95	30	5	120	∞
Jim Mobile	Jim Mobile herlaadkaart (herlaadbeurt van € 10)	€ 26,00	12	3,5	120	0
BASE	My prepaid € 15	€ 26,50	17	4	120	1000
BASE (Turk)	Star 20	€ 27,03	22	3,5	120	0
Orange	Tempo Giga - Herlaadkaart € 15	€ 36,00	12	4	120	4000

Tabel 5: overzicht prepaid mobiele aanbiedingen (3,5 GB en 120 min), (Bron: BIPT)

De goedkoopste prepaidplannen van 9 operatoren waarmee aan dit mobiel-gebruikspatroon kan worden beantwoord, hebben een AMC die varieert van minimaal € 14 tot maximaal € 36. De gemiddelde AMC bedragen € 23,47.

5.1.4 De standaard prijzen

Wanneer we enkel naar het datavolume kijken bij belangrijkste operatoren en enkel rekening houden met de geadverteerde prijzen (dus niet op basis van de gemiddelde maandelijkse kosten en zonder

¹⁷ Het plan Telenet Mobile met 3GB van € 20,00 vereist de activering van een 1GB dataoptie van € 5 om te kunnen voldoen aan dit patroon met AMC van € 25,00.

kortingen) komen we tot het volgend overzicht wat betreft de prijzen van de postpaid abonnementen.

Data volume GB	Prijs maandelijks mobiel abonnement (postpaid)					
	Proximus	Scarlet	Telenet groep	Orange	VOO	Mobile Viking
0,5	16 €	8 €	15 €	10 €	14 €	10 €
1	16 €	13 €	15 €	20 €	14 €	10 €
5	27 €	18 €	20 €	20 €	22 €	15 €
10	37 €	28 €	29 €	30 €	22 €	25 €
15	37 €	33 €	29 €	30 €	36 €	29 €
20	43 €		40 €	40 €	36 €	29 €

Tabel 6: overzicht mobiele postpaid abonnementen volgens data volume, april 2021 (Bron: BIPT)

Een tweede tabel hieronder geeft een overzicht van de prepaid abonnementen aan 15€ van de belangrijkste operatoren op de Belgische markt, terug enkel rekening houdende met de geadverteerde prijzen (dus niet op basis van de gemiddelde maandelijkse kosten en zonder kortingen).

Prepaid abonnementen aan 15€				
operator	dienst	data	minuten	SMS
Mobile Vikings	15 €	4 GB	onbeperkt on-net	onbeperkt
Proximus	15 €	3 GB	20 min	onbeperkt
Orange	15 €	4 GB	0 min	4000
Base	15 €	4 GB	onbeperkt on-net	1000

Tabel 7: overzicht prepaid mobiele aanbiedingen aan 15€, april 2021 (Bron: BIPT)

5.1.5 Dynamiek van de markt & gedrag van de consument

We zien de volgende elementen bij een vergelijking van de resultaten verkregen voor dezelfde profielen van de nationale vergelijking eind 2018 en vandaag:

- Een evolutie van de geselecteerde aanbiedingen in termen van inhoud: stijging van de inbegrepen data bij een gelijkblijvende prijs;
- Een evolutie van de aanbiedingen in termen van gemiddelde maandelijkse kosten: identieke inhoud voor een lagere prijs;
- Een vernieuwing van alle aanbiedingen bij verscheidene operatoren (bijvoorbeeld: overstap bij Orange van dierenaanbiedingen (Colibri, Koala, ...) naar de aanbiedingen Go Light, Plus, Intense, ...).

Dit toont aan dat, om van de meest interessante aanbiedingen te kunnen genieten in termen van prijzen, het in het belang van de consument is:

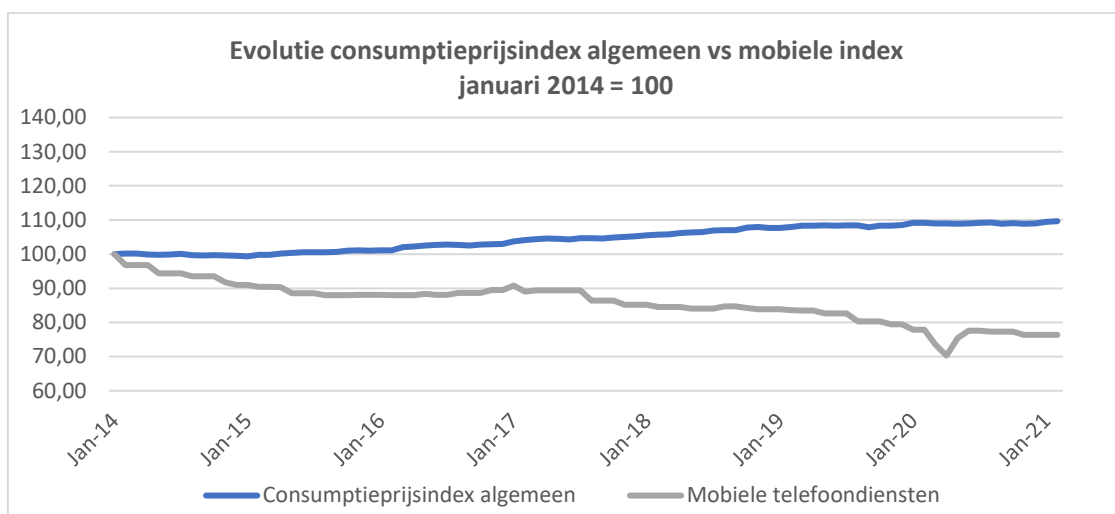
- Niet bij hetzelfde mobiele aanbod te blijven gedurende jaren om zo te kunnen profiteren van de evoluties ervan;
- Om proactief te zijn door zich te informeren
  - o over de te vergelijken aspecten¹⁸,
  - o over de nieuwe aanbiedingen of over de evoluties die de bestaande aanbiedingen ondergaan,

¹⁸ <https://www.bipt.be/consumenten/mobieletelefonieaanbiedingen-vergelijken>

- over de nieuwe mobiele operatoren (bijvoorbeeld: One Bill Global, Neibo en Youfone¹⁹),
- Om geregeld de tariefvergelijker te gebruiken²⁰ www.bestetarief.be om in enkele muisklikken te zien welke alternatieve aanbiedingen er bestaan, rekening houdend met zijn/haar gebruikspatroon;
- Om eventueel de Easy Switch-procedure te gebruiken²¹ om gemakkelijker van operator te veranderen.

5.1.6 Evolutie mobiele prijsindex

De consumptieprijzenindex voor mobiele telefoondiensten vertoont sinds jaar en dag een dalend trend. De mobiele index staat vandaag op 86,66 (2014 = 100), een daling met 13,34 procentpunten.

Figuur 1: evolutie CPI en mobiele telefoondiensten index sinds 2014, (Bron: Statbel)

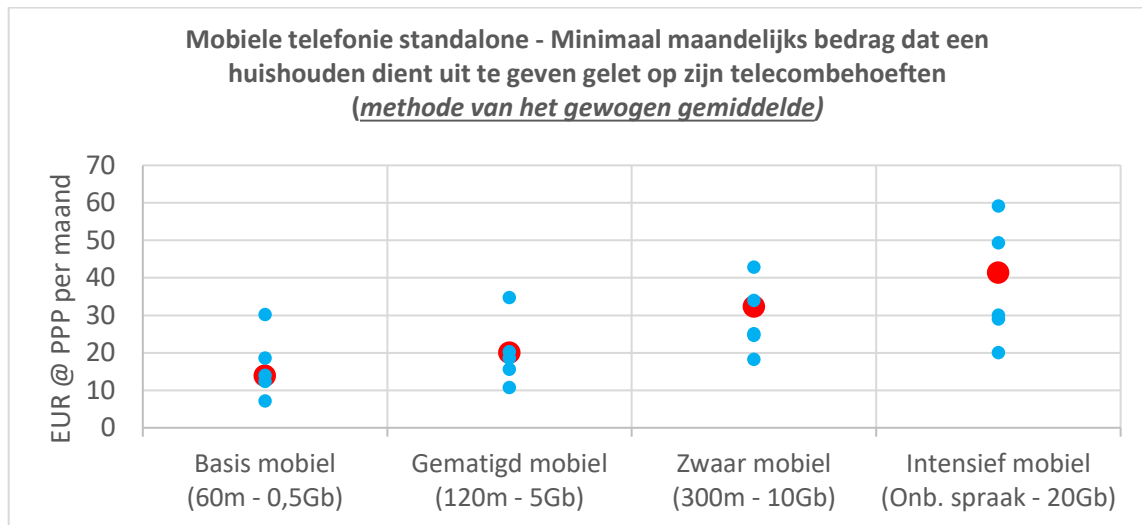
5.1.7 Prijsvergelijking met de buurlanden

BIPT maakt regelmatig een vergelijking van de prijzen voor de telecomdiensten die beschikbaar zijn in België en in de buurlanden (Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Nederland en het Verenigd Koninkrijk). De tabel hieronder is gebaseerd op het gewogen gemiddelde. Dit wordt berekend op basis van de globale marktaandeelen van de operatoren op basis van het goedkoopste en best afgestemde aanbod van elk en dus niet op basis van de marktaandeelen van de producten zelf. Dit betekent dat de aldus verkregen gewogen cijfers een benadering zijn van de werkelijke marktsituatie. Wanneer we de prijzen vergelijken met onze buurlanden, kunnen we vaststellen dat voor de laagste profielen België gemiddeld scoort. Voor de iets zwaarder profielen situeert België zich telkens op de vierde plaats van 6 landen. De prijsvergelijking dateert van oktober 2020.

¹⁹ De release was oorspronkelijk gepland voor 1 april 2021, maar werd uitgesteld naar 26 april 2021

²⁰ <https://www.bipt.be/consumenten/de-aanbiedingen-vergelijken-met-een-tool>

²¹ <https://www.bipt.be/consumenten/faq/easy-switch>

Figuur 2: vergelijking met de buurlanden van de goedkoopste mobiele aanbiedingen, (Bron: BIPT)

Wanneer we de vergelijking maken louter op basis van het datavolume, zien we dat België gemiddeld scoort voor de lagere profielen en boven gemiddeld scoort voor de hogere profielen.

Data volume GB	Prijs maandelijkse mobiel abonnement goedkoopste aanbieding op de markt						Rangschikking BE
	België	Frankrijk	Duitsland	Luxemburg	Nederland	VK	
0,5	8 €	18 €	20 €	4 €	15 €	6 €	3
1	13 €	18 €	20 €	4 €	15 €	6 €	3
5	18 €	17,5 €	26 €	18 €	16 €	11 €	4
10	28 €	21 €	31 €	31 €	16 €	13 €	4

Tabel 8: vergelijking met buurlanden van de goedkoopste aanbieding, oktober 2020 (Bron: BIPT)

5.2 Mogelijke problemen met de uitbreiding

5.2.1 Inleiding

Historisch werd het sociaal universeledienst tarief enkel toegepast op de vaste telefonie. Bij wet van 10 juli 2012 werden de sociale kortingen op enerzijds het abonnement en anderzijds de gesprekken toegekend op "openbare elektronische-communicatiediensten" ongeacht het gebruikte netwerk. De begunstigde moet evenwel steeds de keuze maken tussen een abonnementskorting op telefonie of op internet. Beiden kunnen dus niet gecombineerd worden. Ondertussen biedt het Wetboek opnieuw de mogelijkheid om de scope van de universele dienst uit te breiden naar mobiel, wanneer die maatregel noodzakelijk is om te zorgen voor de deelname van de burger aan het sociale en economische leven. Indien men de scope van de universele dienst wederom zou willen uitbreiden tot mobiele telefonie kan dit een aantal problemen veroorzaken.

Ook mogen we niet vergeten dat de eventuele uitbreiding naar mobiele diensten in het kader van de universele dienstverlening samen moet bekeken worden met de andere universele dienst dossiers, namelijk de automatische toekenning en de indexering van de sociale universeledienst tarieven. Het cumulatief effect van de verschillende dossiers kan een significante financiële impact hebben op de operatoren. Een te zware last op de operatoren kan zich immers vertalen in een verhoging van de

prijzen voor een gemiddelde klant en kan de activering van het fonds voor universele dienstverlening tot gevolg hebben. Dit laatste betekent in de praktijk, gezien vele klanten van sociale universeledienst tarieven bij Proximus blijven hangen, dat de alternatieve operatoren de historische operator zullen moeten compenseren. Terwijl uit de prijsvergelijking juist blijkt dat de kleinere alternatieve operatoren vaak de meest gunstige tarieven aanbieden. Dit zou dus de concurrentie niet noodzakelijk ten goede komen omdat ook die alternatieve operatoren er niet enkel toe gehouden zijn om sociale tarieven aan te bieden eens ze de omzeldrempel voor het verplicht aanbieden van sociale tarieven (vijftig miljoen euro met betrekking tot de voor het publiek beschikbare elektronische-communicatiediensten) halen, maar tegelijk ook verplicht worden bij te dragen tot het universeledienstfonds. Daarom mag ervan uitgegaan worden dat de activering van het fonds het voorwerp zal uitmaken van allerlei juridische geschillen die jarenlang kunnen aanslepen en dus voor onzekerheid zal zorgen in de sector. Bovendien zijn de administratieve lasten van het activeren van een dergelijk fonds aanzienlijk. Vooreerst moeten kostenmodellen worden gemaakt voor de verschillende producten, vervolgens moet worden nagegaan of er sprake is van een netto kost en tevens moet worden gecontroleerd in welke mate deze netto kost als onredelijk moet worden beschouwd. Tenslotte moet men berekenen voor elke aanbieder van sociale tarieven welke zijn netto bijdrage zal moeten zijn tot het fonds.

Om deze problemen met de berekening van netto kosten, het eventueel activeren van het fonds en mogelijke juridische geschillen te vermijden, kan men eventueel overwegen om een convenant af te sluiten met de sector zodat ze op vrijwillige basis sociale mobiele tarieven blijven aanbieden, maar dus niet als onderdeel van de universeledienst. Voor wat het vast internet betreft, kan men eventueel ook nadenken over de ontwikkeling van een specifiek sociaal vast internetproduct aan een betaalbaar tarief. Dit zou bijvoorbeeld in een eerste fase op vrijwillige basis kunnen gebeuren en vervolgens zou dit concept kunnen verankerd worden in de wet.

5.2.2 Impact op de beschikbaarheid van de andere diensten

Vooreerst is er uiteraard het praktisch probleem, gezien de huidige regelgeving, wie er binnen een gezin (tenzij een éénpersoonsgezin) van het sociaal universeledienst tarief op haar/zijn mobiel abonnement zal genieten. Los van de eventuele kortingen op de communicatiekosten, impliceert de keuze voor het sociaal universeledienst tarief op een mobiel abonnement dat de betrokkene niet langer een sociaal universeledienst tarief op het abonnement voor vaste telefonie of vast internet kan genieten.

Stel dat een ouder kiest voor het sociaal universeledienst tarief op zijn/haar mobiel abonnement, dan betekent dit concreet dat men dus niet langer een sociaal universeledienst abonnement voor het vast internet kan genieten. In het slechtste geval kan dit tot gevolg hebben dat het gezin in kwestie zich geen vast internet meer kan veroorloven door het wegvallen van het sociaal universeledienst tarief. Tegenwoordig is een vaste internetverbinding in een huishouden essentieel en dat geldt des te meer voor een gezin met kinderen. Tijdens de coronacrisis werd duidelijk dat een vaste internetverbinding, onder andere voor digitaal onderwijs en thuiswerken, onmisbaar is.

Zonder een vaste internetverbinding uiteraard ook geen toegang tot wifi. Wifi biedt de mogelijkheid om gratis, of in ieder geval veel goedkoper, zijn mobiel toestel te gebruiken (zie 5.2.4). Het is dus niet uit te sluiten dat het uitbreiden van de sociale universeledienst tarieven naar een mobiel abonnement ten koste gaat van de beschikbaarheid van de essentiële vaste internetverbinding binnen een huishouden met mogelijks negatieve sociale impact tot gevolg (zie bijlage 2).

5.2.3 Controle

Ten slotte zullen er bij de uitbreiding van de scope van de universele dienst tot mobiele telefonie problemen opduiken op het vlak van controle bij de eventuele automatische toekenning van de sociale universeledienst tarieven.

Over het algemeen beschikt een huishouden over één vaste telefoonlijn en/of één vast-internetverbinding voor het ganse huishouden. Het is dus gemakkelijk om de korting van het sociaal universeledienst tarief voor het huishouden ofwel aan de vaste telefonie ofwel aan het vast internet toe te wijzen aangezien de korting slechts één keer mag worden toegepast. Huishoudens beschikken daarentegen steeds vaker over verscheidene mobiele abonnementen die niet altijd allemaal bij eenzelfde operator worden afgenomen.

Als wordt beslist om het sociaal universeledienst tarief toe te passen op mobiel, zal de moeilijkheid erin bestaan om te achterhalen wie, binnen het huishouden, de korting zal krijgen en op basis van wat. Als alle leden van het huishouden een abonnement hebben bij dezelfde operator, zal het misschien nog mogelijk zijn om het sociaal universeledienst tarief slechts één keer toe te kennen voor het huishouden. Als de abonnementen daarentegen werden afgenomen bij verschillende operatoren, dan zal het veel ingewikkelder zijn om te bepalen dat een ander lid van het huishouden de korting voor het sociaal universeledienst tarief reeds heeft gekregen bij een andere operator.

5.2.4 Alternatieven

Ruim 80%²² van het mobiel gebruik (gesprekken en datagebruik) situeert zich binnenskamers, hoofdzakelijk in de eigen woning en op kantoor of school. Veelal is hier wifi ter beschikking waarop men (gratis of in ieder geval veel goedkoper) kan terugvallen.

Uit het jaarlijkse onderzoek²³ van het BIPT blijkt dat het gebruik van OTT-diensten gestadig blijft groeien. Het gebruik van internettelefonie blijft toenemen, terwijl het gebruik van vaste telefonie in dalende lijn (59% in 2019 naar 53% in 2020) gaat en nu zelfs onder het niveau komt van internettelefonie (53% in 2019 naar 57% in 2020).

Vandaag gebruikt een meerderheid van Belgen al allerlei mobiele apps zoals WhatsApp, Skype, Facetime, enz. om in contact te treden met elkaar. De markt voor telefoniediensten of berichtendiensten via het internet wordt gedomineerd door twee diensten: WhatsApp (94%) en Facebook Messenger (77%). Deze alternatieven zijn zo goed als altijd gratis. Vooreerst omdat sommige mobiele operatoren deze populaire apps niet aanrekenen binnen de volumekorf (zero rating). Ofwel omdat men thuis binnen het vaste datavolume blijft en communiceert via wifi, of ten slotte omdat het mobiel toestel gebruikt wordt op kantoor/school waar gratis wifi beschikbaar is. Steeds meer gebruikers (77%) kiezen voor vaste internetproducten zonder volumelimieten en bij de gelimiteerde vaste internetdiensten²⁴ zijn de forfaits dikwijls vele malen hoger (vaak met een factor van minstens 10) dan bij een doorsnee mobiel abonnement.

5.3 Europese benchmark

Vooreerst dient te worden opgemerkt dat in de meest Europese lidstaten geen sociale universeledienst tarieven voorhanden zijn. Op basis van Cullen²⁵ kunnen we 5 landen identificeren die gereguleerde sociale universeledienst tarieven aanbieden. Ondertussen werd de uitkering van

²² Lightreading, 5G isn't going indoors anytime soon, Aug. 2019

²³ BIPT, consumentenenquête, 22 september 2020

²⁴ Scarlet poco, 50 GB, Proximus start 100 GB, VOO solo light 100GB, Telenet basic 150 GB

²⁵ Cullen International, USO social tariffs, 3 February 2021

sociale universeledienst tarieven in Portugal beëindigd. De tabel hieronder heeft dus enkel de landen weer waar geregleerde sociale universeledienst tarieven van toepassing zijn. In Oostenrijk worden sociale mobiele tarieven aangeboden op vrijwillige basis, zoals dit ook in ons land het geval is. In Frankrijk, Duitsland en Ierland biedt de historische operator sociale tarieven op vrijwillige basis voor vaste diensten aan.

Land	Beschrijving van het sociaal universeledienst tarief	Scope	Begunstigden
Denemarken	Web en PC tekst gebaseerde telefoniedienst aan nationale tarieven Internetverbinding aan standaard PSTN abonnement	Vast	Personen met een beperking (doven, blinden en personen met een gehoorbeperking)
Frankrijk	Korting € 5,4 op het standaard abonnement Korting € 16,6 op de triple play	Vast	Werklozen, mensen met een beperking en oorlogsveteranen
Italië	50% korting op abonnement Gratis 30 min	Vast	Huishoudens met een inkomen van minder dan € 8.112
	20 GB/maand en 50 sms/dag aan best beschikbare prijs met een 50% max prijs van vergelijkbaar aanbod	Mobiel	Huishouden met een doof persoon
	2000 min + 10 GB/maand aan best beschikbare prijs met een 50% max van een vergelijkbaar aanbod		Huishouden met een volledige of gedeeltelijke blinde persoon
Nederland	Basis vaste-telefonieabonnement tegen lagere kosten (BelBudget)	Vast	Geen criteria maar gericht op groepen met lage inkomens
Portugal	Beëindigd 31 mei 2019	Vast	
Spanje	95% korting op abonnement 70% korting op aansluiting en installatie van eindapparatuur	Vast	Gepensioneerden met een inkomen onder een zekere drempel

Tabel 9: overzicht van landen die sociale universeledienst tarieven aanbieden, (Bron: Cullen International)

Uit het overzicht valt vooreerst op dat de sociale universeledienst tarieven enkel betrekking hebben op vaste diensten, uitgezonderd in Italië, waar de mobiele sociale universeledienst tarieven enkel betrekking hebben op dove en blinde personen. Geen enkel ander land voorziet geregleerde sociale universeledienst tarieven op mobiele diensten. Vervolgens kunnen we vaststellen dat over het algemeen de tegemoetkomingen in België zeker niet moeten onderdoen voor wat gebruikelijk is in de landen waar ook sociale universeledienst tarieven van toepassing zijn. Ten slotte kunnen we opmerken dat de scope van begunstigden van de sociale universeledienst tarieven in België vandaag al veel ruimer is dan in gelijk welk andere land.

5.4 Conclusie van de mogelijke uitbreiding naar mobiele diensten

Vooreerst wil het BIPT het belang van het huidig systeem van de sociale universeledienst tarieven voor vaste telefonie en zeker voor het vaste internet onderstrepen. Dit systeem zorgt ervoor dat de toegang tot vaste telefonie en vooral internet gevrijwaard wordt en zorgt er tevens voor dat iedereen aan betaalbare tarieven kan deelnemen aan het sociale en economische leven zodat de digitale kloof zo beperkt mogelijk wordt gehouden.

Voor wat de mogelijke uitbreiding van de sociale universeledienst tarieven betreft naar mobiele diensten, tonen de analyses voor zowel de lagere als de gemiddelde profielen aan dat er op de markt een breed gamma van aanbiedingen beschikbaar is, zowel in termen van betaalbaarheid als van keuze van operator en voorgestelde oplossing (postpaid of prepaid). Voor een maandelijks bedrag van 15€ zijn er aanbiedingen op de markt met een datavolume van 5 GB en nagenoeg onbeperkte aantal spraakminuten en sms'en. Vandaar het belang dat de eindgebruiker op basis van zijn/haar gebruiksprofiel via de tariefvergelijker (bestetarief.be) nagaat of er op de markt geen beter en goedkoper aanbod voorhanden is. De evolutie van de mobiele prijsindex vertoont bovendien sinds jaren een dalende trend. In vergelijking met onze buurlanden zijn de prijzen in België voor de lagere profielen gemiddeld. In de Europese Unie bieden vandaag naast België nog vijf landen gereguleerde sociale tarieven aan. Enkel Italië biedt gereguleerde sociale tarieven aan voor mobiele diensten, maar beperkt tot dove en blinde personen. Zowel de scope van de doelgroepen en de tegemoetkomingen worden in België in vergelijking met deze vijf landen vandaag reeds zeer ruim ingevuld.

Mocht men de automatische toekenning van de sociale universeledienst tarieven combineren met een uitbreiding van het sociaal tarief naar mobiel in het kader van de universele dienstverlening zal dit in ieder geval voor extra complicaties zorgen en zal vooral de controle wellicht niet langer sluitend zijn. Ook dient men rekening te houden met de financiële impact op de operatoren. Een te zware last op de operatoren kan zich immers vertalen in een verhoging van de prijzen voor de gemiddelde klant en kan leiden tot de activatie van het fonds voor universele dienstverlening, met de hoger beschreven mogelijke negatieve impact tot gevolg.

Op basis van deze vaststellingen, lijken de voorwaarden niet vervuld te zijn om het toepassingsgebied van de sociale universeledienst tarieven uit te breiden naar mobiele abonnementen, overeenkomstig het Europees recht.

Dit betekent uiteraard niet dat de overheden andere initiatieven kunnen nemen om de sociale inclusie verder aan te pakken, zelfs voor mobiele diensten. Deze initiatieven dienen dan ofwel vrijwillig te gebeuren en dus los van het instrument van de universele dienst (en het fonds voor universele dienstverlening, art. 74/1 WEC) of op basis van diensten van algemeen belang met overheidssubsidies (art. 106, §4) te gebeuren. Een voorbeeld van een dergelijk initiatief met overheidssubsidies is de Uitpas in Vlaanderen. Vandaag bieden de belangrijkste mobiele operatoren (BASE, Proximus, Telenet en VOO) op vrijwillige basis een sociaal tarief voor mobiele diensten aan. Daarom blijft het belangrijk om de operatoren aan te sporen om een sociaal tarief voor mobiele diensten op vrijwillige basis blijvend aan te bieden.

Axel Desmedt
Lid van de Raad

Jack Hamande
Lid van de Raad

Luc Vanfleteren
Lid van de Raad

Michel Van Bellinghen
Voorzitter van de Raad

Bijlage 1: lijst van de mobiele plannen die op de Belgische particuliere markt te koop zijn in stijgende volgorde van kostprijs.

Operator, plan	Prepaid Postpaid	Abo/pre- paidkaart	# inbe- grepen GB	# inbe- grepen min	# inbe- grepen sms'en
BASE, BASE Myprepaid € 5	pre	€ 5,00	0	0	0
BASE (TURK), BASE Star 5	pre	€ 5,00	0	0	0
Belgian Telecom, Be Mobile	post	€ 5,00	0	0	0
Jim Mobile, herlaadkaart (herlaadbeurt van € 5)	pre	€ 5,00	0	0	0
Carrefour Mobile, Bonus Mobile 6	pre	€ 6,00	1	60	50
Youfone, 200 min/sms + 500MB	post	€7,00	0,5	120	80
Edpnet mobiel 350min/SMS + 1GB data	post	€ 8,00	1	0	0
Neibo Blabla	post	€ 8,00	0	500	∞
Neibo Mix Budget	post	€ 8,00	1	250	∞
Neibo Surf	post	€8,00	2	0	0
Scarlet, Mobile Red	post	€ 8,00	0,5	300	∞
Carrefour Mobile, Bonus Mobile 9	pre	€ 9,00	2	120	50
Youfone, 200 min/sms + 1GB	post	€9,00	1	120	80
United Telecom, U Start	post	€ 9,99	0,49	100	100
BASE, BASE Myprepaid € 10	pre	€ 10,00	1	∞	250
BASE (TURK), BASE DINAMIK 10	pre	€ 10,00	0	0	500
BASE (TURK), BASE Star 10	pre	€ 10,00	0	45	0
Jim Mobile, herlaadkaart (herlaadbeurt van € 10)	pre	€ 10,00	0	20	0
Lycamobile, Belgium Plan S	pre	€ 10,00	1	400	500
Mobile Vikings, Abonnement € 10 (1GB+150Min)	post	€ 10,00	1	1950	∞
Mobile Vikings, € 10 meer bellen	pre	€ 10,00	0,5	∞	∞
Mobile Vikings, € 10 meer data	pre	€ 10,00	1	∞	∞
Orange, Go Light	post	€ 10,00	1,5	150	∞
Orange, Tempo Easy-Recharge € 10	pre	€ 10,00	0	0	0
Orange, Tempo Giga-Recharge € 10	pre	€ 10,00	1	0	500
Proximus, Pay&Go+€ 10	pre	€ 10,00	0,1	10	500
Proximus, Pay&Go+€ 10 (online herladen)	pre	€ 10,00	0,49	10	∞
Proximus, Mobile 10	post	€ 10,00	0,24	90	∞
Youfone, Unlimited min/sms + 500MB	post	€10,00	0,5	∞	∞
Youfone, 200 min/sms + 5GB	post	€10,00	5	120	80
Youfone, 200 min/sms + 3GB	post	€11,00	3	120	80
Carrefour Mobile, Bonus Mobile 12	pre	€ 12,00	3	180	50
Edpnet mobiel onbeperkt bellen en sms'en + 1GB data	post	€ 12,00	1	∞	∞
Mobile Vikings, Abonnement € 12 (2GB+150Min)	post	€ 12,00	2	1950	∞
Neibo Mix Zen	post	€12,00	2	500	∞
Neibo Blabla Max	post	€12,00	0	∞	∞

Operator, plan	Prepaid Postpaid	Abo/pre-paidkaart	# inbegrepen GB	# inbegrepen min	# inbegrepen sms'en
VOO, hero 2 GB	post	€ 14,00	2	500	500
BASE, 15 Based on you + Unlimited calling	post	€ 15,00	3	∞	∞
BASE, BASE My prepaid € 15	pre	€ 15,00	4	∞	1000
BASE (TURK), BASE EKO	post	€ 15,00	1	∞	100
BASE (TURK), BASE DINAMIK 15	pre	€ 15,00	0,1	0	∞
BASE (TURK), BASE Star 15	pre	€ 15,00	0	90	0
Jim Mobile, herlaadkaart (herlaadbeurt van € 15)	pre	€ 15,00	0	40	0
Lycamobile, Belgium Plan Gold	pre	€ 15,00	5	50	3000
Lycamobile, Belgium Plan Star	pre	€ 15,00	4	1500	750
Mobile Vikings, Abonnement € 15 (5GB+onbeperkte min)	post	€ 15,00	5	∞	∞
Mobile Vikings, € 15 meer bellen	pre	€ 15,00	2	∞	∞
Mobile Vikings, € 15 meer data	pre	€ 15,00	4	∞	∞
Orange, Tempo Easy-Recharge € 15	pre	€ 15,00	0	0	0
Orange, Tempo Easy - Herlaadkaart € 15	pre	€ 15,00	0	0	0
Orange, Tempo Giga-Recharge Data € 15	pre	€ 15,00	4	0	4000
Proximus, Pay&Go+€ 15	pre	€ 15,00	0,24	20	∞
Proximus, Pay&Go+€ 15 (online herladen)	pre	€ 15,00	3	20	∞
Proximus, Mobilus S	post	€ 15,99	2	120	∞
Proximus, Mobilus S Full Control	post	€ 15,99	2	120	∞
Edpnet mobiel 350min/SMS + 5GB data	post	€ 16,00	5	0	0
Neibo Mix Comfort	post	€ 16,00	6	∞	∞
Neibo Surf Max	post	€ 16,00	10	0	0
Scarlet, Mobile Hot	post	€ 18,00	6	∞	∞
Youfone, 200 min/sms + 10GB	post	€ 18,00	10	120	80
Proximus, Epic Stories	post	€ 19,99	3	90	∞
United Telecom, U Connect	post	€ 19,99	0,98	150	1000
BASE, 20 Based on you	post	€ 20,00	8	∞	∞
BASE (TURK), BASE DINAMIK 20	pre	€ 20,00	0,24	0	∞
BASE (TURK), BASE Star 20	pre	€ 20,00	0	135	0
Edpnet mobiel onbeperkt bellen en sms'en + 5GB data	post	€ 20,00	5	∞	∞
Jim Mobile, herlaadkaart (herlaadbeurt van € 20)	pre	€ 20,00	0	60	0
Lycamobile, Belgium Plan M	pre	€ 20,00	10	3000	3000
Mobile Vikings, Abonnement € 20 (7GB+onbeperkte min)	post	€ 20,00	7	∞	∞
Mobile Vikings, € 20 meer bellen	pre	€ 20,00	3	∞	∞
Mobile Vikings, € 20 meer data	pre	€ 20,00	6	∞	∞
Orange, Go Plus	post	€ 20,00	8	∞	∞
Orange, Giga-Recharge € 20	pre	€ 20,00	7	0	5000
Orange, Tempo Easy-Recharge € 20	pre	€ 20,00	0	0	0
Telenet, Telenet Mobile	post	€ 20,00	3	∞	∞
VOO, hero 2 GB - onbeperkt bellen & sms'en	post	€ 22,00	2	∞	∞
VOO, hero 10 GB	post	€ 22,00	10	500	500

Operator, plan	Prepaid Postpaid	Abo/pre-paidkaart	# inbegrepen GB	# inbegrepen min	# inbegrepen sms'en
Youfone, 200 min/sms + 15GB	post	€22,00	15	120	80
Edpnet mobiel 350min/SMS + 10 GB data	post	€ 24,00	10	0	0
Neibo Mix Relax	post	€24,00	12	∞	∞
Proximus, Epic Beats	post	€ 24,99	4	120	∞
Youfone, Unlimited min/sms + 15GB	post	€ 25,00	15	∞	∞
Mobile Vikings, Abonnement € 25 (12GB+onbeperkte min)	post	€ 25,00	12	∞	∞
BASE, BASE Myprepaid € 25	pre	€ 25,00	8	∞	5000
Lycamobile, Belgium Plan L	pre	€ 25,00	15	3000	3000
Mobile Vikings, € 25 meer bellen	pre	€ 25,00	4	∞	∞
Mobile Vikings, € 25 meer data	pre	€ 25,00	8	∞	∞
Proximus, Pay&Go+€ 25	pre	€ 25,00	0,49	50	∞
Proximus, Pay&Go+€ 25 (online herladen)	pre	€ 25,00	5	50	∞
Proximus, Mobilus M	post	€ 26,99	10	∞	∞
Proximus, Mobilus M FullControl	post	€ 26,99	10	∞	∞
Edpnet mobiel onbeperkt bellen en sms'en + 10 GB data	post	€ 28,00	10	∞	∞
BASE, 29 Based on you	post	€ 29,00	16	∞	∞
Carrefour Mobile, Maxxx 29	pre	€ 29,00	3	3000	3000
Mobile Vikings, Abonnement onbeperkt € 29	post	€ 29,00	20	∞	∞
United Telecom, U To All	post	€ 29,99	1,95	300	2000
BASE (TURK), BASE RELAX	post	€ 30,00	2,93	∞	150
BASE (TURK), BASE DINAMIK 30	pre	€ 30,00	0,49	0	∞
BASE (TURK), BASE Star 30	pre	€ 30,00	0	225	0
Lycamobile, Belgium Plan XL	pre	€ 30,00	20	3000	3000
Orange, Go Intense	post	€ 30,00	15	∞	∞
VOO, hero 10 GB - onbeperkt bellen & sms'en	post	€ 30,00	10	∞	∞
Neibo Mix Max	post	€ 32,00	24	∞	∞
Lycamobile, Belgium Plan XXL	pre	€ 35,00	30	3000	3000
VOO, hero 27 GB	post	€ 36,00	27	500	500
Proximus, Mobilus L	post	€ 36,99	15	∞	∞
Proximus, Mobilus L FullControl	post	€ 36,99	15	∞	∞
Proximus, Epic videos	post	€ 37,99	4	∞	∞
United Telecom, U To All Unlimited	post	€ 39,99	2,93	2000	2000
BASE, Based Unlimited	post	€ 40,00	25	∞	∞
Lycamobile, Belgium Plan Unlimited	pre	€ 40,00	35	3000	3000
Orange, Go Unlimited	post	€ 40,00	30	∞	∞
VOO, hero 27 GB - onbeperkt bellen & sms'en	post	€ 44,00	27	∞	∞
Proximus, Mobilus 5GB Unlimited	post	€ 49,99	100	∞	∞
Orange, Tempo Easy-Recharge € 50	pre	€ 50,00	0,1	10	500

Bijlage 2: Statistieken digitale inclusie

1. Vast internet

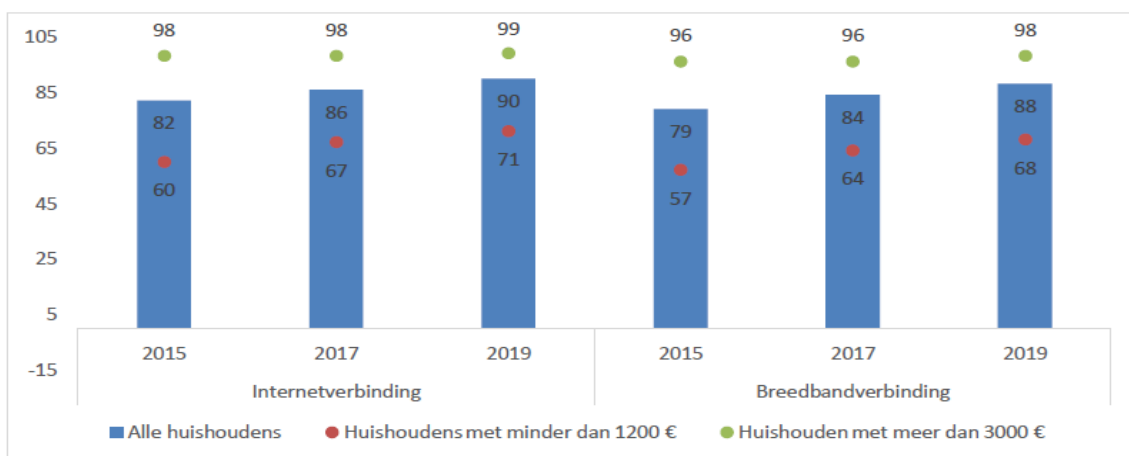
In België beschikte bijna negen huishoudens op tien (89,7%) in 2019 thuis over een internetverbinding. België situeert zich hiermee perfect op het Europese gemiddelde (89,7%) hoewel een aantal van onze buurlanden het nog beter doen.

Figuur 3: huishoudens met internetverbinding (Bron: Fod Economie, Eurostatl)

In België is er vast internet beschikbaar bij bijna alle huishoudens met ten minste één kind (93,4%) maar is iets minder aanwezig in huishoudens zonder kinderen (86,6%)²⁶.

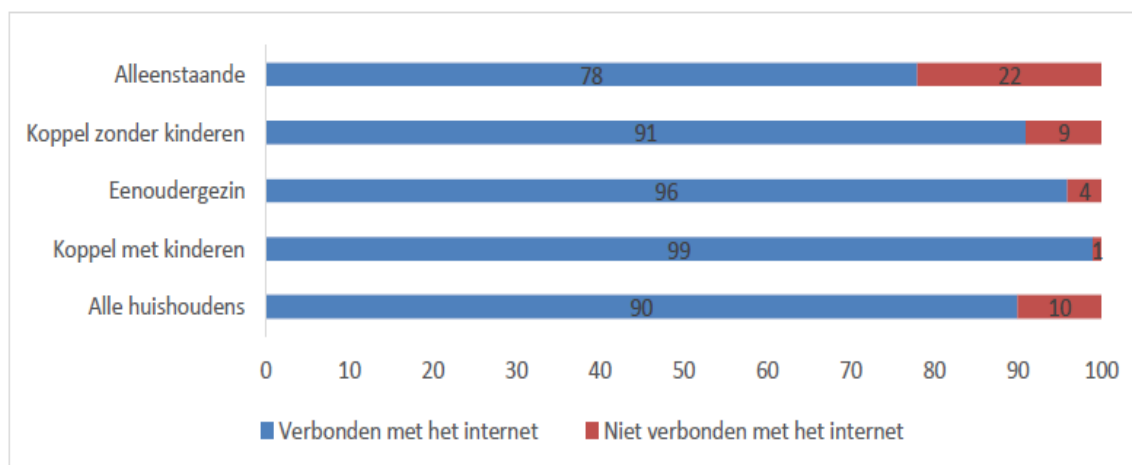
De één op tien huishoudens zonder vaste internetverbinding variëren naar inkomensniveau. Dit percentage ligt hoger (29%) bij huishoudens met een maandinkomen lager dan 1.200 € maar is nagenoeg verwaarloosbaar bij huishoudens met een netto maandinkomen dat hoger ligt dan 3.000 € (1%).

Figuur 4: Evolutie van percentages internetverbinding thuis volgens inkomensniveau (Bron: Koning Boudewijnstichting)

²⁶ Barometer Informatiemaatschappij 2020, Fod Economie, p. 25

Wanneer we naar de gezinssamenstelling kijken zien we dat 22% van de alleenstaanden en 9% van de ouders zonder kinderen geen internetverbinding hadden in 2019.

Figuur 5: Percentages internetverbinding thuis volgens type huishoudens, in % van huishoudens (Bron: Eurostat, berekeningen CIRTES)

2. Mobiel internet

Wanneer we vervolgens de percentages in ogenschouw nemen van de individuen die alleen maar over een smartphone beschikken voor hun internetverbinding zien we dat 21% van de individuen met een inkomen lager dan 1900 € alleen via een smartphone op het internet gaan, tegenover slechts 4% van degenen met een inkomen hoger dan 3000€²⁷.

Opleidingsniveau	Laag	Gemiddeld	Hoog	
Individuen 16-74 jaar	10	7	2	
Individuen 16-24 jaar	12	4	2	
Individuen 25-54 jaar	16	10	3	
Individuen 55-74 jaar	5	3	2	
Gezinsinkomen*	Minder dan 1200 euro	Tussen 1200 en 1900 euro	Tussen 1900 en 3000 euro	Meer dan 3000 euro
	12	9	6	4

Tabel 10: Percentage van personen die alleen maar over een smartphone beschikken voor hun internetverbinding in 2018 (% van huishoudens) (Bron: Statbel, berekeningen CIRTES)

Op zich zijn deze cijfers verontrustend gezien met een smartphone de meer complexe en meer gesofisticeerde toepassingen beperkt zijn, vooral op het vlak van schoolwerk en professionele en/of administratieve toepassingen. Dus hoewel een smartphone een laagdrempelig instrument is voor een aantal eenvoudige zaken (uurrooster trein, tram en bus raadplegen, bankverrichtingen) is het geen alternatief voor een PC. Vandaar ook het blijvend belang om eerst in te zetten op het dichten van de digitale kloof voor het vast internet.

²⁷ Digitale inclusie, barometer digitale inclusie, 2020, VUB, UCL en Koning Boudewijnstichting